

Jaroslav Pelikan, *Credo. Ghid istoric și teologic al crezurilor și mărturisirilor de credință în tradiția creștină*, trad. Mihai-Silviu Chirilă, ed. Polirom, Iași 2010, 501 p.

Cu ocazia anului consacrat de Sfântul Sinod al Bisericii Ortodoxe Române Simbolului de credință, editura Polirom prezintă volumul introductiv al celei mai bune colecții de cărți de teologie credală din întreaga literatură de specialitate. *Credo* este prezentată încă din început ca o introducere istorică generală a volumelor ce compun *Creeks and Confessions of Faith in the Christian Tradition*, dar în același timp ea poate fi privită și ca o monografie de sine stătătoare. Un lucru este cert: cartea de față nu este o carte de popularizare, ci una de specialitate ce conține sinteza unei activități de aproape o viață în sfera cercetării academice a crezurilor și mărturisirilor de credință. Însuși titlul lucrării ne sugerează că avem în față o încercare de tratare exhaustivă a subiectului, sentiment întărit de primul contact propriu-zis cu cartea. Cuprinsul, ce ne întâmpină în început, ne dezvăluie o lucrare sistematică ce dovedește incontestabil că Jaroslav Pelikan este cel mai mare teolog istoric. *Credo* este structurată pe 17 capitole ce formează patru părți logic înlănțuite și complementare.

Primul pas la care profesorul Pelikan îl îndeamnă *εν αρχή* pe cititor este cel al definirii, cel ce este legat în mod fundamental de încercarea de a identifica ce anume este un crez sau o mărturisire. Însuși termenul „definirea” ne introduce *ex abrupto* într-o atmosferă dinamică, centrată pe procesul de legiferare a ceea ce Biserica trebuie să creadă, să învețe și să mărturisească. Acest proces dinamic este dominat de două coordonate aparent antitetice: aceea a continuității și aceea a schimbării, evidente în perioada Sinoadelor ecumenice ce au afirmat identitatea mărturisirilor lor de credință cu credința Noului Testament și continuitatea neschimbată și neschimbabilă cu textul Crezului adoptat la Niceea în 325, manifestând totuși o capacitate de schimbare remarcabilă. Raportul dintre continuitate și schimbare este o preocupare dominantă a gândirii creștine încă din perioada primară a Bisericii, evidentă încă din Evangheliile unde sfinții evangheliști afirmă și caută să demonstreze continuitatea vieții și mesajului hristic cu revelația veterotestamentară. Efortul lor se continuă în gândirea patristică angajată atât în formularea și aprofundarea învățăturilor de credință, cât și în lupta împotriva inovațiilor eretice ce excludeau orice continuitate și legătură între învățătura Domnului și cea a Vechiului Testament. Într-un astfel de context referitor la continuitate și schimbare, gândirea patristică își afirmă neîncetat rădăcinile apostolice și tot neîncetat se luptă pentru a găsi cele mai bune cuvinte spre a vorbi despre ceea ce este inefabil. Profesorul Pelikan, dorind să fundamenteze patristic